

Ouders over middelengebruik, sociale mediagebruik en gamen door jongeren

Cijfers uit het HBSC-onderzoek 2021 onder ouders

Ouders over middelengebruik, sociale mediagebruik en gamen door jongeren

Cijfers uit het HBSC-onderzoek 2021 onder ouders

Colofon

Auteurs

Marieke Rombouts
Karin Monshouwer
Saskia van Dorsselaer

Financiering

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Vormgeving en productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

Getty Images

Artikelnummer: **AF2037**

© 2022, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Inhoudsopgave

Belangrijkste resultaten en conclusies	5
Inleiding	8
Methode	9
Tabak	11
Ouders en de opvoeding over roken	11
Verschillen naar leeftijd en schoolniveau van kind en rookgedrag van ouder	15
Alcohol	17
Ouders en de opvoeding over alcoholgebruik	17
Verschillen naar leeftijd en schoolniveau van kind en drinkgedrag van ouder	21
'Niet drinken of roken'-afspraken (NIX18)	23
Ouders over het maken van een NIX18-afpraak	23
Redenen voor geen NIX18-afpraak	24
Verschillen naar leeftijd en schoolniveau van kind en rook- of drinkgedrag van ouder	25
Cannabis	26
Ouders en de opvoeding over cannabisgebruik	26
Verschillen naar leeftijd en schoolniveau van kind	28
E-sigaret	29
Ouders en de opvoeding over het gebruik van e-sigaret	29
Verschillen naar leeftijd en schoolniveau van kind en rookgedrag (tabak) van ouder	30
Ecstasy en lachgas	32
Sociale media en gamen	33
Ouders en de opvoeding over sociale mediagebruik en gamegedrag	33
Verschillen naar leeftijd en schoolniveau van kind	34
Zorgen van ouders over welzijn van kind	36
Referenties	37

Belangrijkste resultaten en conclusies

Alcohol en tabak

De meeste ouders ervaren een goede communicatie over alcohol en tabak met hun kind. Zo kunnen ouders bijvoorbeeld makkelijk met hun kind praten over alcohol en tabak. Bijna één op de drie ouders (31%) in 2021 heeft een 'niet roken en drinken tot 18 jaar'-afspraken met hun kind gemaakt. Dit zijn minder ouders dan in 2019 (35%). Een grote groep ouders zegt dat hun kind zeker geen trekje van een sigaret mag nemen (65%) of een glas alcohol mag drinken (70%). Ook de percentages over het stellen van deze strenge regels zijn iets afgenomen vergeleken met 2019.

In het onderzoek onder jongeren is ook gevraagd wat zij wel of niet mogen van hun ouders. Daaruit blijkt dat jongeren zelf minder strenge regels over alcoholgebruik van hun ouders ervaren dan dat de ouders in dit onderzoek aangeven. Zo denkt iets minder dan de helft van de jongeren (48%) dat het thuis niet is toegestaan om één glas alcohol te drinken terwijl zeven op de tien ouders (70%) aangeeft dat hun kind dit niet mag. Bij de regels over roken komen de resultaten van jongeren en ouders beter overeen (Boer e.a., 2022).

Het is belangrijk dat ouders de grenzen die zij stellen op een goede manier bespreken met hun kind en hier afspraken over maken. Onderzoek laat zien dat het stellen van regels de kans op het gebruik van alcohol en tabak vermindert (Emory e.a., 2010; Mares e.a., 2012; Hiemstra e.a., 2017). Dit is nodig, omdat het gebruik van tabak en alcohol door jongeren nog altijd hoog is en de laatste jaren niet verder afneemt (Boer e.a., 2022). Preventiewerkers of de school kunnen ouders ondersteunen in de opvoeding en betrekken bij de preventie van het gebruik van alcohol en tabak onder jongeren. Naast het betrekken van ouders zijn meer maatregelen nodig om het gebruik van tabak en alcohol onder jongeren terug te dringen, zoals wettelijke maatregelen over de beschikbaarheid, prijs en marketing.

Cannabis

De meeste ouders (90%) denken dat cannabisgebruik door jongeren onder de 18 jaar erg schadelijk is. Vier op de vijf ouders (82%) zeggen dat hun kind zeker geen trekje van een joint mag nemen. Dit percentage is gedaald vergeleken met 2011 (88%) en 2015 (88%). Ook het aantal ouders dat denkt dat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind cannabis gaat gebruiken is lager dan in 2015 (2021: 78%, 2015: 82%). Uit onderzoek blijkt dat het cannabisgebruik onder jongeren sinds 2015 niet is afgenomen (Boer e.a., 2022). Er lijkt dus nog winst te behalen wat betreft het bewust maken van ouders van de belangrijke rol die zij hebben. Daarnaast zouden ouders beter ondersteund kunnen worden op het gebied van cannabis en opvoedvaardigheden. In de factsheet Cannabispreventie staan een aantal denkrichtingen geformuleerd om (problematisch) cannabisgebruik onder jongeren te voorkomen, onder andere gericht op ouders (Möhle e.a., 2018).

E-sigaret

Meer dan twee derde van de ouders (71%) vindt dat hun kind zeker geen trekje mag nemen van een elektronische sigaret (e-sigaret). Dit percentage is lager dan in 2019 (75%). De meeste ouders (87%) denken dat af en toe e-sigaret gebruiken schadelijk is voor jongeren onder de 18 jaar. Wel is dit percentage lager dan in 2019 (90%). In preventieprogramma's gericht op ouders zou duidelijker gewezen kunnen worden op de schadelijke effecten van de e-sigaret en het feit dat gebruik van de e-sigaret een opstap kan zijn naar het gebruik van tabakssigaretten (Troelstra e.a., 2020).

Sociale media en gamen

Eén op de vijf ouders (20%) heeft regels en afspraken met hun kind gemaakt over het gebruik van sociale media én houdt zich hieraan. Iets meer ouders (25%) hebben dit gedaan voor gamen. Vergeleken met 2019 zijn ouders hier minder streng in geworden. Wel maakt bijna één op de drie ouders (29%) zich (heel) vaak zorgen dat hun kind (te) veel bezig is met gamen. Dat is toegenomen vergeleken met voorgaande jaren (2015: 18%, 2019: 24%). Ook in het onderzoek onder jongeren is te zien dat jongeren in 2021 meer gamen en sociale media gebruiken dan in 2017 (Boer e.a., 2022). Het is belangrijk dat jongeren weten hoe ze gezond kunnen omgaan met de digitale wereld. Daarbij kan het helpen als ouders bekend zijn met een goede digitale balans en weten hoe ze het gesprek met hun kind hierover moeten aangaan. Hier zou in preventieactiviteiten meer aandacht aan besteed moeten worden.

Zorgen over welzijn kind

Het valt op dat ouders zich meer zorgen maken om het welzijn van hun kind, dan bijvoorbeeld over het gebruik van tabak of alcohol. Zo geeft een op de tien ouders aan zich (heel) vaak zorgen te maken dat zijn of haar kind niet gelukkig is, psychische problemen heeft of krijgt of gepest wordt of er niet bij hoort. Ook maakt een op de vijf ouders (18%) zich (heel) vaak zorgen over dat hun kind te veel stress heeft door schoolwerk. Deze zorgen worden bevestigd door de resultaten van het onderzoek onder jongeren. Uit het HBSC-onderzoek blijkt dat de mentale gezondheid is gedaald en de ervaren schooldruk is toegenomen in 2021 vergeleken met 2017 (Boer e.a., 2022). Om de mentale gezondheid onder jongeren te verbeteren is aandacht voor het welbevinden in de schoolcontext van belang. Een integrale en duurzame (schoolbrede) aanpak waarbij een brede combinatie wordt gemaakt van initiatieven, acties en maatregelen zorgt voor een kwalitatief goede schoolomgeving. Het kennis- en ondersteuningsprogramma Welbevinden op School kan daarbij helpen. Bij aandacht op school voor de mentale gezondheid is het belangrijk om de ouders te betrekken. Uit onderzoek blijkt dat een samenwerking tussen ouders en de school kan bijdragen aan sociale vaardigheden, welbevinden en schoolprestaties van jongeren (Bakker e.a., 2013, Sheridan, 2022, Smith e.a., 2020).

Risicogroepen

Het onderzoek laat zien dat ouders minder streng worden in het stellen van regels over roken en drinken naarmate het kind ouder wordt. Dit zien we ook terug in het onderzoek onder jongeren zelf (Boer e.a., 2022).

Wel hebben meer ouders van 15-16-jarigen een niet roken of niet drinken tot 18 jaar afspraak dan ouders van 12- t/m 14-jarigen. Ook zien we dat bij ouders de mate van vertrouwen in het nemen van effectieve maatregelen, om te voorkomen dat hun kind gaat roken of drinken, afneemt naarmate het kind ouder wordt. Zeker bij alcohol vinden ouders het vaak lastig om streng op te

treden doordat alcohol drinken sociaal geaccepteerd is. Toch blijft het stellen van regels en maken van afspraken belangrijk, ook bij jongeren die wat ouder zijn is dit effectief (Mares e.a., 2012). Deze resultaten sluiten aan bij een eerdere factsheet die specifiek de verschillen naar leeftijd van het kind bij de opvoeding van ouders over alcohol- en tabaksgebruik belichtte (Rombouts e.a., 2021).

Als we kijken naar het schoolniveau van het kind, zien we dat ouders van vmbo-b-leerlingen vaak minder streng zijn met het stellen van regels over roken en alcohol drinken vergeleken met ouders van de vmbo-t, havo of vwo-leerlingen. Het valt op dat er geen verschillen naar schoolniveau zijn in het maken van een 'niet roken en drinken tot 18 jaar'-afpraak. Daarnaast schatten minder ouders van vmbo-b-leerlingen roken en drinken in als erg schadelijk.

Meer ouders die zelf niet roken of drinken ervaren over het algemeen een goede communicatie met hun kind dan ouders die roken of drinken. Ook hebben niet rokende of drinkende ouders vaker strenge regels dan ouders die wel roken of drinken. Mogelijk denken ouders die roken en/of drinken dat zij gezien hun eigen gebruik niet van hun kinderen kunnen vragen niet te roken of te drinken of dat dit om die reden niet zal werken. Onderzoek heeft echter laten zien dat regels stellen effect heeft, ook als ouders zelf gebruiken (Van der Vorst e.a., 2010; Koning e.a., 2010).

Invloed van de coronacrisis

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden tijdens de coronacrisis. Tijdens de lockdown en de sluiting van de scholen hebben ouders en hun kinderen meer tijd samen doorgebracht. Jongeren moesten op een andere manier invulling geven aan hun vrije tijd en sociale contacten. Ook nam het digitale verkeer toe door het onlineonderwijs. Verder kwam er veel druk op de ouders te staan. Zo moesten zij het thuiswerken combineren met het geven van thuisonderwijs en het vermaken en verzorgen van hun kinderen. In sommige gezinnen leidde dit tot een gespannen sfeer. Bij andere gezinnen kwam hierdoor meer ruimte om leuke dingen samen te doen. Door deze situatie kan het zijn dat ouders wat minder streng zijn geworden voor hun kind als het gaat over opvoeding, middelengebruik en gamen of sociale mediagebruik.

Uit het onderzoek blijkt dat een op de drie ouders (35%) zich (heel) vaak zorgen maakt dat de coronacrisis negatieve gevolgen heeft voor zijn of haar kind. Aan ouders is niet gevraagd wat voor zorgen dit zijn. Ouders kunnen zich bijvoorbeeld zorgen maken om de leerachterstanden. In 2020 is door middel van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) geld beschikbaar gesteld aan scholen om het welbevinden van leerlingen te vergroten en leerachterstanden te verkleinen.

Ouders hebben een grote invloed op het middelengebruik door hun kind. Dit doen ze bijvoorbeeld via de opvoeding en hun eigen gedrag (Rossow e.a., 2016; Villagrana e.a., 2018). Maar hoe denken ouders over de opvoeding en het eventueel middelengebruik door hun kind? Het Trimbos-instituut voert sinds 2007 een vragenlijstonderzoek uit onder ouders om dit te onderzoeken. We presenteren in deze rapportage de meest recente cijfers over dit onderzoek. We bespreken hoe ouders denken over de opvoeding over tabak, alcohol, cannabis en de elektronische sigaret (e-sigaret). Daarnaast is aan ouders gevraagd welke regels zij hebben over sociale mediagebruik en het spelen van games. We vergelijken deze cijfers met eerdere onderzoeken onder ouders in 2007, 2011, 2015 en 2019. Tot slot is aan ouders in 2021 gevraagd of zij zich zorgen maken over het welzijn van hun kind. De resultaten van dit onderzoek kunnen aanknopingspunten bieden voor preventie en beleid, en daarmee bijdragen aan het terugdringen van middelengebruik onder jongeren.

De dataverzameling voor het onderzoek onder ouders is gekoppeld aan het Health Behaviour in School-aged Children (HBSC)-onderzoek (Boer e.a., 2022). Het HBSC-onderzoek vindt sinds 2001 om de 4 jaar plaats onder scholieren op het voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo). In 2021 zijn alle ouders van leerlingen van deelnemende scholen benaderd voor dit onderzoek. Aan de scholen is gevraagd om via e-mail een informatiefolder te verspreiden onder de ouders. In de folder werd informatie gegeven over het onderzoek en werd er aan ouders gevraagd om anoniem een online vragenlijst in te vullen.

In 2021 hebben 3584 ouders de vragenlijst ingevuld. Omdat niet bekend is hoeveel ouders de uitnodiging hebben ontvangen, kan geen responspercentage worden berekend. In aansluiting op de rapportage van het HBSC-onderzoek zijn de analyses uitgevoerd op ouders van leerlingen in de leeftijd van 12 tot en met 16 jaar (3240 ouders, tabel 1).

We vergelijken in dit rapport de resultaten met die van het Peilstationsonderzoek Ouders van 2007 ($n = 3867$), 2011 ($n = 3457$), 2015 ($n = 1784$) en 2019 ($n = 4888$). De data van leerlingen en ouders in het Peilstationsonderzoek is op een soortgelijke wijze verzameld (Monshouwer e.a., 2020). Daarnaast wordt nagegaan of de resultaten verband houden met een aantal factoren namelijk de leeftijd en het schoolniveau van het kind en het gebruik van genotmiddelen door de ouder(s). Hierbij worden ouders als gebruiker weergegeven als zij zelf of hun partner het middel gebruikte.

Met het oog op een landelijk representatieve afspiegeling is de dataset gewogen naar geslacht, leeftijd en schoolniveau van het kind. Beschrijvende analyses zijn uitgevoerd in Stata. Als in de tekst wordt gesproken van verschillen tussen groepen zijn deze verschillen statistisch significant, tenzij anders vermeld.

Tabel 1. Kenmerken van de steekproef ouders van jongeren van 12 tot en met 16 jaar (ongewogen aantallen (N) en gewogen percentages, N = 3240)

	N	%
<i>Geslacht</i>		
Man	676	21
Vrouw	2558	79
<i>Leeftijd</i>		
<40 jaar	252	8
40-44	837	26
45-49 jaar	1173	36
50-54	801	25
55+ jaar	177	5
<i>Opleidingsniveau</i>		
Laag	198	6
Midden	1132	36
Hoog	1901	58
<i>Partnerstatus</i>		
Woont met partner	2749	84
Woont zonder partner	491	16
<i>Rookgedrag ouders</i>		
Rookt niet	2611	80
Rookt wel	629	20
<i>Drinkgedrag ouders</i>		
Drinkt niet	787	25
Drinkt niet dagelijks	2231	68
Drinkt dagelijks	222	7
<i>Geslacht kind</i>		
Jongen	1691	51
Meisje	1541	49
<i>Schoolniveau kind</i>		
Vmbo-b	582	17
Vmbo-t	773	28
Havo	918	30
Vwo	967	24

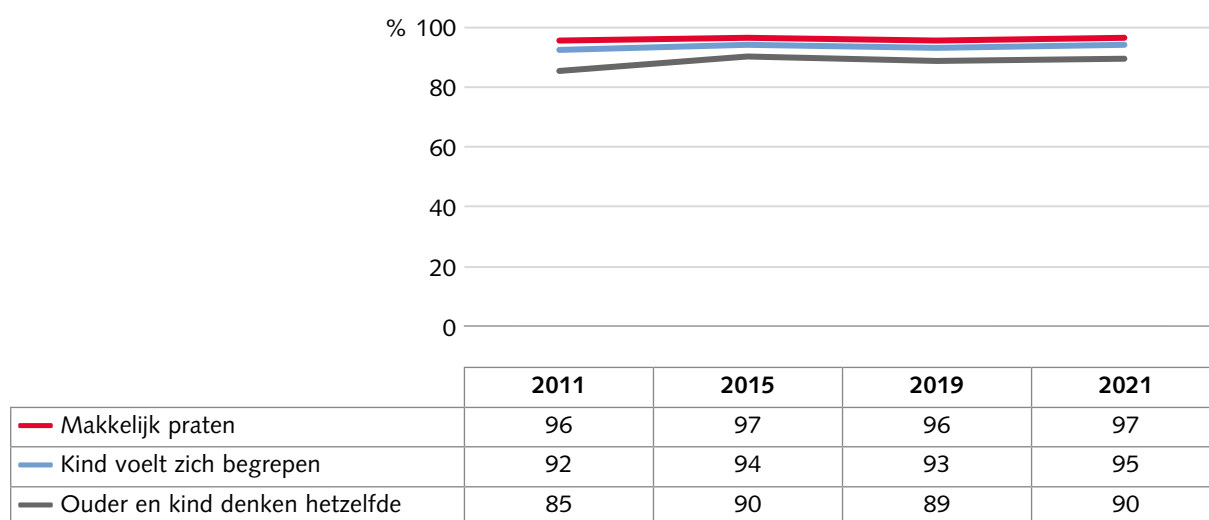
Hoe denken ouders over de opvoeding en roken? En verschilt dit met vorige jaren?

Communicatie

Negen op de tien ouders (91%) hebben in 2021 wel eens met hun kind gepraat over roken, over wat wel of niet mag. De meeste ouders (80%) deden dat vaker dan één keer. De rest van de ouders heeft nog niet met hun kind gepraat over roken (8%) of is dat ook niet van plan (1%, niet in figuur).

Bijna alle ouders (97%) geven aan dat zij makkelijk met hun kind kunnen praten over roken (figuur 1). Ook denken bijna alle ouders dat hun kind zich daarbij begrepen voelt (95%). Negen op de tien ouders (90%) zeggen dat zij en hun kind hetzelfde denken over roken. In de periode 2015-2021 is de communicatie over roken tussen ouder en kind nauwelijks veranderd (figuur 1).

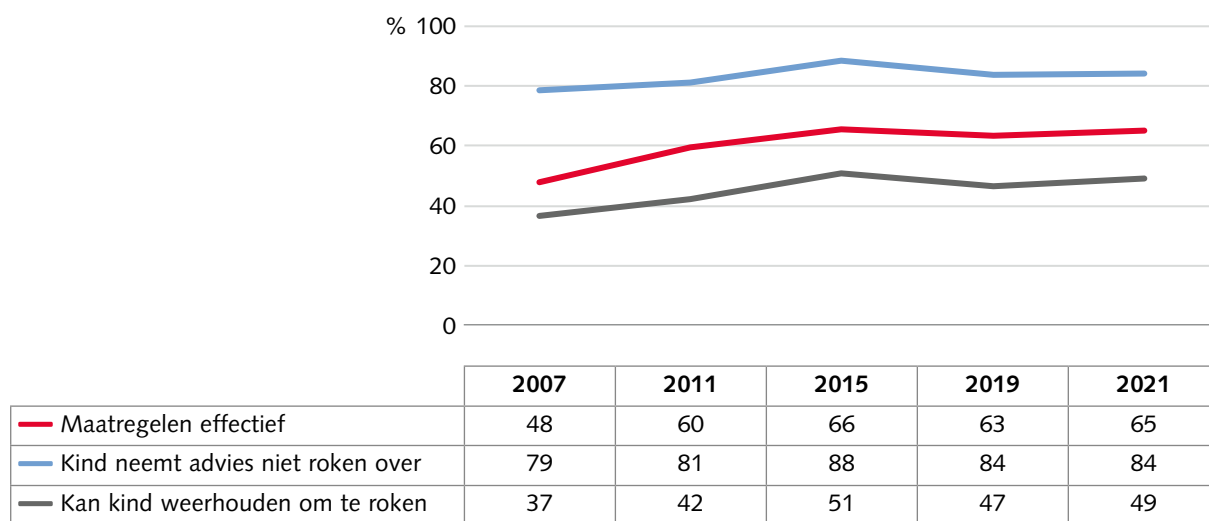
Figuur 1. Ouders over de communicatie met hun kind over roken in 2011-2021 (%)

Verwachte effectiviteit van maatregelen

Bijna twee derde van de ouders (65%) denkt dat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind gaat roken (figuur 2). Verder denken de meeste ouders (84%) dat hun kind hun (eventuele) advies om niet te roken over zal nemen. Daarnaast denkt bijna de helft van de ouders (49%) dat zij hun kind ervan kunnen weerhouden als hij/zij een keer een sigaret wil roken. Vergeleken met 2007 (48%) en 2011 (50%) is in 2015 (66%) een hoger percentage ouders ervan overtuigd dat de maatregelen die zij nemen of zouden nemen om te voorkomen dat hun kind gaat roken zin hebben (figuur 2). Dit percentage stijgt niet verder in 2019 en 2021. Ook het percentage ouders dat denkt dat zij hun kind ervan kunnen weerhouden als hij/zij een sigaret wil roken is in 2021 hoger dan in 2007 en 2011. Deze stijging heeft voornamelijk plaatsgevonden in de periode 2011-2015, en zette in de jaren daarna niet door.

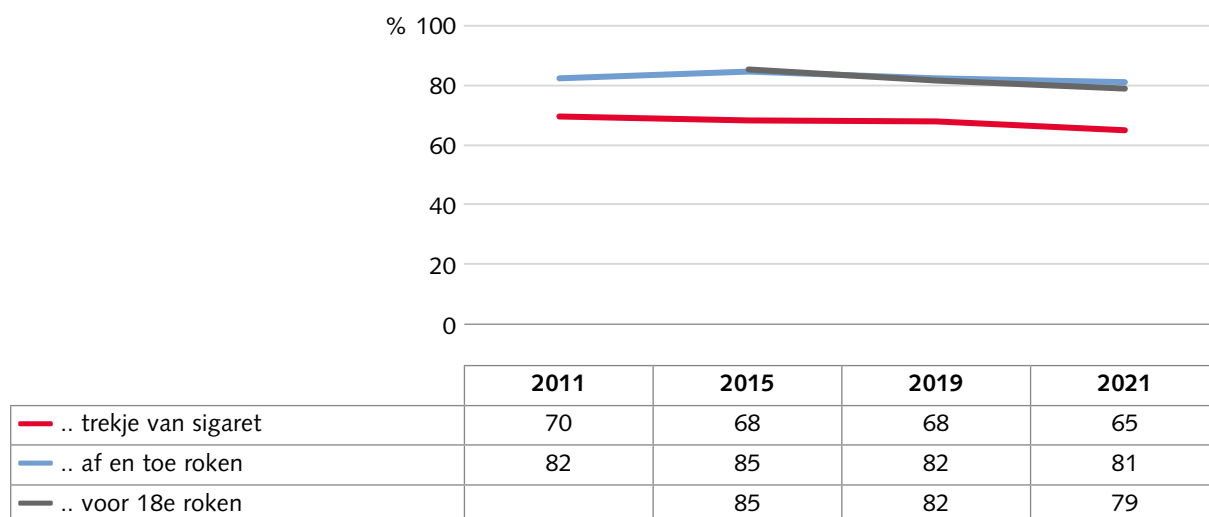
Figuur 2. Ouders over de verwachte effectiviteit van maatregelen over roken in 2007-2021 (%)

Strengere regels over niet roken

Twee derde van de ouders (65%) geeft in 2021 aan dat hun kind zeker géén trekje van een sigaret mag nemen (figuur 3). Acht op de tien ouders (81%) vinden het niet goed dat hun kind af en toe een sigaret rookt. Daarnaast geeft 79% van de ouders aan dat hun kind zeker niet voor zijn/haar 18e jaar mag roken. Vergeleken met voorgaande jaren worden ouders minder streng wat betreft de regels die zij (zouden) stellen over het roken door hun kind. Zo is bijvoorbeeld het percentage ouders dat zegt dat hun kind zeker géén trekje van een sigaret mag nemen gedaald in 2021 (65%) vergeleken met de voorgaande jaren (figuur 3).

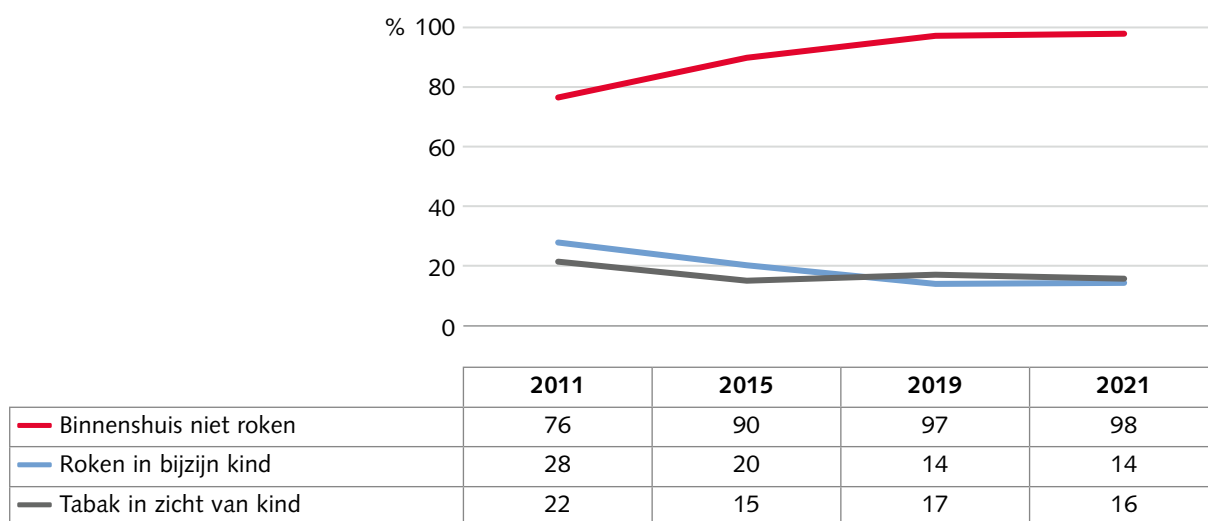
Figuur 3. Ouders die vinden dat hun kind zeker niet voor zijn/haar 18^e mag roken, ook niet af en toe of alleen een trekje in 2011-2021 (%)

Rookvrij opgroeien

In huis mag van bijna geen enkele ouder worden gerookt (98%, figuur 4). Daarnaast rookt 14% van alle ouders in het bijzijn van het kind en heeft 16% van de ouders sigaretten of shag liggen in huis in het zicht van het kind (figuur 4). Vergeleken met 2011 en 2015 worden minder kinderen blootgesteld aan tabak. Zo zijn er minder ouders in 2021 (14%) die roken in het bijzijn van hun kind vergeleken met 2011 (28%) en 2015 (20%). Ook zijn er sinds 2011 steeds meer gezinnen waar binnenshuis niet mag worden gerookt (figuur 4). Vergeleken met 2019 zijn er op de indicatoren van rookvrij opgroeien geen significante veranderingen te zien.

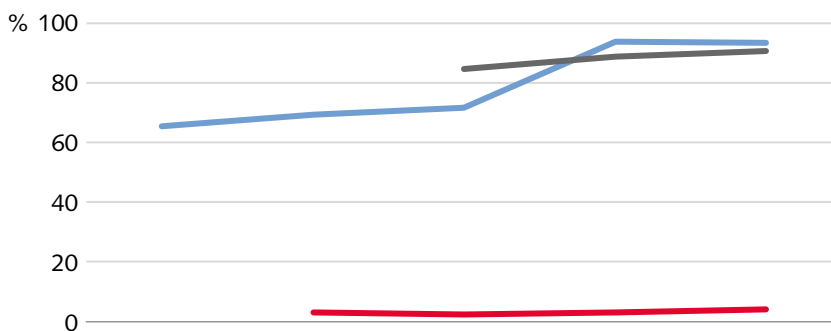
Figuur 4. Rookvrij opgroeien in 2011-2021 (%)

Zorgen en veronderstelde schadelijkheid roken

Een klein percentage van de ouders (4%) maakt zich in 2021 (heel) vaak zorgen dat hun kind (veel) gaat roken. Dit percentage is niet significant verschillend van 2019 (3%, figuur 5). Bijna alle ouders denken dat af en toe roken onder de 18 jaar schadelijk is (93%). Dit percentage is hoger vergeleken met 2007 (65%), maar verschilt niet significant van 2019 (94%). Verder denken negen op de tien ouders (91%) dat meeroken onder de 18 jaar schadelijk is. Dit percentage is hoger vergeleken met voorgaande jaren (2015: 85%, 2019: 89%).

Figuur 5. Ouders over zorgen over toekomstig rookgedrag van kind en over veronderstelde schadelijkheid van (mee)roken onder de 18 jaar in 2007-2021 (%)

	2007	2011	2015	2019	2021
— Zorgen kind (veel) gaat roken		3	2	3	4
— Af en toe roken <18 jaar schadelijk	65	69	72	94	93
— Meeroken <18 jaar schadelijk			85	89	91

Tevredenheid over de inspanning van anderen om roken te voorkomen

Aan ouders is gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over de inspanning van anderen (bijvoorbeeld de supermarkt en de overheid) om roken onder jongeren te voorkomen. Ouders zijn het minst positief over de inspanning van andere ouders: een vijfde van de ouders (19%) vindt dat andere ouders genoeg doen om roken door jongeren te voorkomen (tabel 2). Dit percentage is vergelijkbaar met 2015 en 2019. Over de inspanning van school, sportclub en overheid liggen de percentages iets boven de 40%. Iets meer dan de helft van de ouders (54%) vindt dat de supermarkt genoeg doet om de verkoop van tabak aan jongeren onder 18 jaar te voorkomen. Dit percentage is lager dan in 2015 (62%) en hoger dan in 2019 (51%).

Tabel 2. Ouders over de tevredenheid van de inspanning van anderen om roken onder jongeren te voorkomen in 2015-2021 (%)

Voldoende inspanning door ..	2015	2019	2021
.. andere ouders	18	20	19
.. supermarkt	62	51	54
.. school	55	45	43
.. sportclub	46	42	43
.. overheid	57	43	40

Verschilt hoe ouders denken over de opvoeding en roken naar ...

... leeftijd van het kind?

Er zijn veel verschillen in de opvoeding over roken tussen ouders van leerlingen van 12-14 jaar en van 15-16 jaar (tabel 3). Over het algemeen rapporteren meer ouders van leerlingen van 12-14 jaar dat zij makkelijk kunnen praten met hun kind over roken, hetzelfde denken als hun kind over roken en dat hun kind zich in een gesprek begrepen voelt, dan ouders van leerlingen van 15-16 jaar. Verder zien we dat meer ouders van 12-t/m 14-jarigen vertrouwen in zichzelf hebben dat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind gaat roken dan ouders van 15-16-jarigen (69% vs. 59%). Daarnaast vinden meer ouders van 12- t/m 14-jarigen dat hun kind zeker geen trekje mag nemen of af en toe mag roken vergeleken met ouders van 15-16-jarigen (67% en 83% vs. 61% en 77%). Dergelijke leeftijdsverschillen zijn er niet als het gaat over rookvrij opvoeden en zorgen en schadelijkheid.

... schoolniveau van het kind?

In tabel 3 worden resultaten over de opvoeding en mening van ouders over roken gepresenteerd, uitgesplitst naar het schoolniveau van het kind. In deze tabel worden ouders van vmbo-gemengde/theoretische leerweg (vmbo-t), havo en vwo-leerlingen vergeleken met ouders van vmbo-kader/basis beroepsgerichte leerweg (vmbo-b)-leerlingen. Hieruit blijkt dat minder ouders van leerlingen op het vmbo-b vinden dat zij dezelfde denken over roken als hun kind vergeleken met ouders van leerlingen van de andere schoolniveaus. Ook stellen minder ouders van vmbo-b-leerlingen strenge regels met betrekking tot roken dan ouders van havo- of vwo-leerlingen. Verder roken meer van deze ouders in het bijzijn van hun kind of hebben zij thuis tabak in het zicht van hun kind.

... rookgedrag van de ouder?

Er zijn veel verschillen in de opvoeding over roken tussen rokende en niet rokende ouders (tabel 3). Minder ouders die roken vinden dat zij hetzelfde denken als hun kind over roken dan ouders die niet roken (71% vs. 95%). Ook denken minder rokende ouders dat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind gaat roken vergeleken met niet rokende ouders (55% vs. 67%).

Tabel 3. Ouders over de opvoeding en roken naar leeftijd en schoolniveau van kind, en rookgedrag van ouders (%)

	Leeftijd kind ^a		Schoolniveau kind ^b				Rookgedrag ouders ^c	
	12-14 jaar	15-16 jaar	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO	Rookt niet	Rookt wel
<i>Communicatie</i>								
Kan makkelijk praten met kind over roken	97	96 *	97	96	97	97	97	95 *
Kind voelt zich begrepen in een gesprek over roken	96	92 *	94	95	94	95	95	92 *
Denkt hetzelfde over roken als kind	91	87 *	85	88	92 *	94 *	95	71 *
<i>Effectiviteit</i>								
Maatregelen om niet te roken hebben zin	69	59 *	65	63	63	70 *	67	55 *
Kind neemt advies om niet te roken over	87	80 *	80	83	83	89 *	86	76 *
Kan kind weerhouden een keer te roken	51	46 *	53	48	48	49	50	44 *
<i>Regels</i>								
Mijn kind mag zeker <u>niet</u> ..								
.. een trekje van een sigaret nemen	67	61 *	66	62	66	65	66	59 *
.. af en toe een sigaret roken	83	77 *	77	78	83 *	84 *	83	72 *
.. voor zijn/haar 18e jaar roken	80	77	75	77	80 *	82 *	82	66 *
.. thuis roken	88	87	84	86	89 *	92 *	91	74 *
<i>Rookvrij opvoeden</i>								
Binnenshuis roken is niet toegestaan	98	98	97	97	98	99 *	100	92 *
Ouders roken in bijzijn kind	15	14	22	17 *	12 *	9 *	-	71
Tabak in zicht van kind	16	16	24	18 *	13 *	10 *	4	64 *
<i>Zorgen en schadelijkheid</i>								
Zorgen maken dat kind (veel) gaat roken	4	5	6	6	3 *	3 *	3	7 *
Af en toe roken onder de 18 jaar is schadelijk	94	93	90	94 *	94 *	94 *	94	90 *
Meeroken onder de 18 jaar is schadelijk	91	91	87	89	92 *	93 *	91	88 *

^a Ouders van 15-16-jarigen worden vergeleken met ouders van 12- t/m 14-jarigen

^b Ouders van leerlingen van de schoolniveaus vmbo-gemengd/theoretisch(vmbo-t), havo en vwo worden vergeleken met ouders van leerlingen van vmbo-kader/basis (vmbo-b)

^c Ouders die niet roken worden vergeleken met ouders die wel roken

* Significant verschil $p < .05$

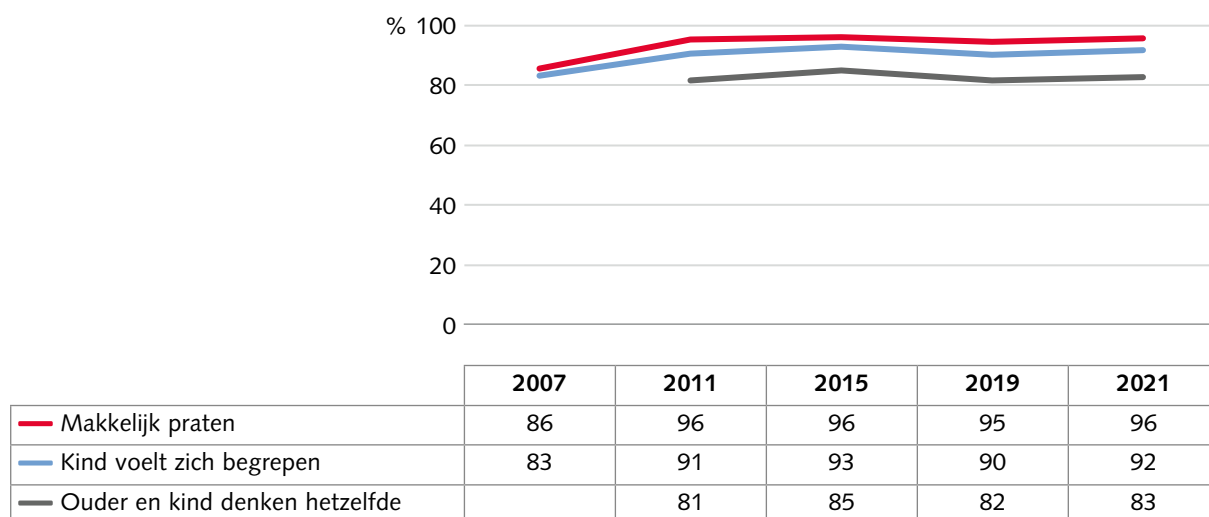
Hoe denken ouders over de opvoeding en alcoholgebruik? En verschilt dit met vorige jaren?

Communicatie

Bijna alle ouders (94%) hebben wel eens met hun kind gepraat over alcohol drinken. De meerderheid (85%) deed dit vaker dan één keer. De rest van de ouders (6%) heeft dit nog niet gedaan, maar is dat wel van plan. Bijna een kwart van de ouders (23%) praat vaak of regelmatig met de ouders van de vrienden van hun kind over wat bij hen de afspraken zijn over alcohol drinken. Bijna één op de vier ouders (38%) doet dit soms, en ook één op de vier ouders (39%) doet dit nooit.

Bijna alle ouders (96%) geven aan dat zij gemakkelijk met hun kind kunnen praten over alcohol drinken (figuur 6). Ook geven bijna alle ouders (92%) aan dat hun kind zich daarbij begrepen voelt. Deze percentages zijn hoger dan in 2007, maar blijven sinds 2011 stabiel. Acht op de tien ouders (83%) zeggen dat zij en hun kind hetzelfde denken over alcohol drinken (figuur 6). Dit is niet significant veranderd vergeleken met 2015 (85%) en 2019 (82%).

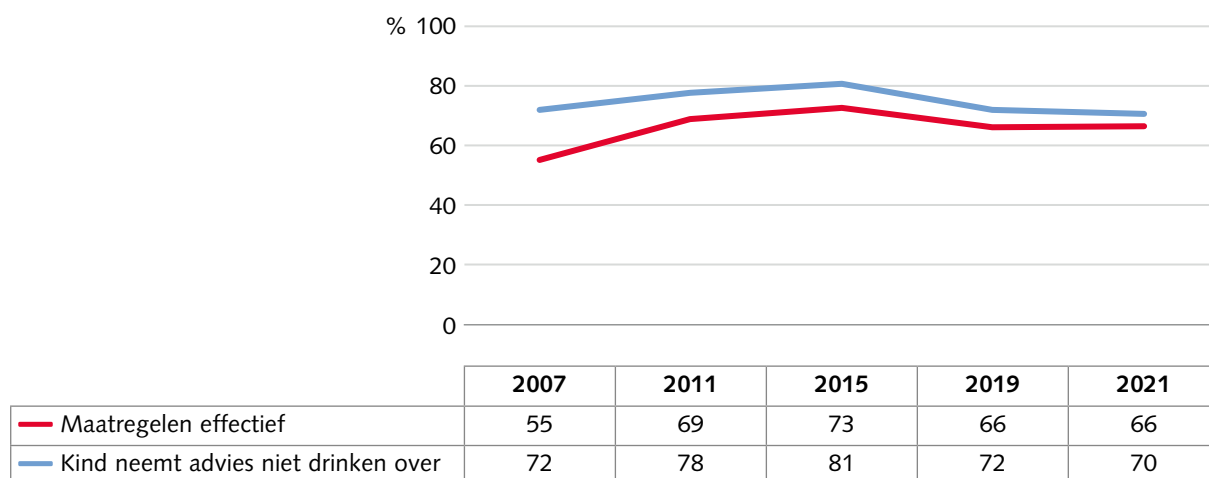
Figuur 6. Ouders over de communicatie met hun kind over alcohol drinken in 2007-2021 (%)

Verwachte effectiviteit van maatregelen

Bijna twee derde van de ouders (66%) denkt dat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind gaat drinken (figuur 7). Dit is lager dan in 2011 (69%) en 2015 (73%), maar sinds 2019 niet veranderd (66%). Verder denkt 70% van de ouders dat hun kind hun (eventuele) advies om niet te drinken overneemt. Dit is lager dan in 2011 (78%) en 2015 (81%) maar niet verschillend van 2019 (72%).

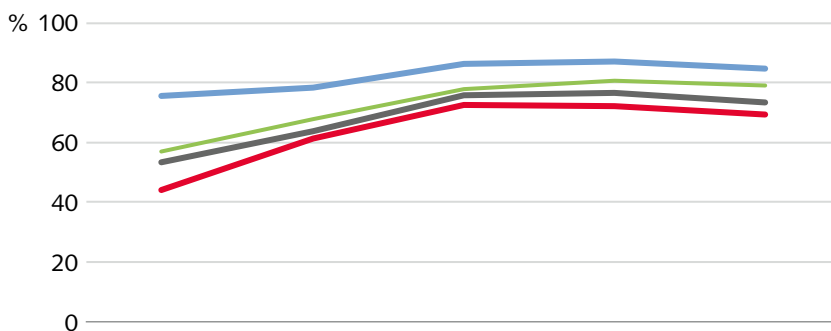
Figuur 7. Ouders over de verwachte effectiviteit van maatregelen over alcohol drinken in 2007-2021 (%)

Strengere regels over niet drinken

Zeven op de tien ouders (70%) geven aan dat hun kind thuis, in het bijzijn van de ouder(s), zeker geen glas alcohol mag drinken (figuur 8). Van de ouders geeft 85% aan, dat hun kind zeker niet meerdere glazen mag drinken. Driekwart van de ouders (74%) geeft aan dat hun kind niet op een feestje mag drinken en acht op de tien ouders (79%) geeft aan dat hun kind niet in het weekend mag drinken. Tussen 2007 en 2015 zijn ouders strenger geworden over het alcoholgebruik van hun kind. Sinds 2015 is deze stijging gestagneerd of is er sprake van een afname. Vergeleken met 2019, zijn ouders in 2021 minder streng geworden over het drinken van meerdere glazen alcohol door hun kind: in 2021 mocht dat van 85% van de ouders zeker niet, vergeleken met 87% in 2019). Ook zijn ouders in 2021 (74%) minder streng als het gaat om het zeker niet mogen drinken op een feestje dan in 2019 (77%). In 2021 is voor het eerst gevraagd hoe ouders denken over alcoholvrije dranken. Twee op de vijf ouders (39%) vindt dat hun kind zeker geen alcoholvrije dranken mag drinken.

Figuur 8. Ouders die vinden dat hun kind zeker geen alcohol mag drinken als ouders thuis zijn (1 glas of meer), niet in het weekend of op een feestje in 2007-2021 (%)

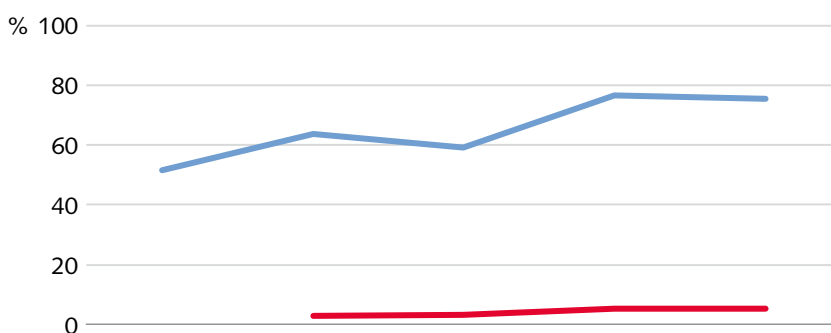

	2007	2011	2015	2019	2021
— ..1 glas drinken	44	62	73	72	70
— .. meerdere glazen	76	78	86	87	85
— .. op een feestje drinken	53	64	76	77	74
— .. in het weekend drinken	57	68	78	81	79

Zorgen en veronderstelde schadelijkheid alcohol drinken

Een klein deel van de ouders (5%) maakt zich (heel) vaak zorgen over het (toekomstige) alcoholgebruik van hun kind. Dit is hoger dan in 2011 en 2015 (beide 3%), maar vergelijkbaar met 2019 (6%, figuur 9). Driekwart van de ouders (76%) denkt dat het schadelijk is voor jongeren onder de 18 jaar om ieder weekend één of twee drankjes te drinken. Dit is hoger dan in 2007 (51%), 2011 (64%) en 2015 (59%), maar vergelijkbaar met 2019 (77%).

Figuur 9. Ouders over zorgen over toekomstig alcoholgebruik van kind en over de schadelijkheid in 2007-2021 (%)

	2007	2011	2015	2019	2021
— Zorgen (toekomstig) alcoholgebruik kind		3	3	6	5
— Ieder weekend 1-2 drankjes <18 schadelijk	51	64	59	77	76

Tevredenheid over de inspanning van anderen om alcohol drinken te voorkomen

Aan de ouders zijn een aantal stellingen voorgelegd over hoe tevreden men is over de inspanning van anderen om alcohol drinken onder jongeren te voorkomen, bijvoorbeeld: 'Scholen doen genoeg om alcoholgebruik door jongeren te voorkomen'. Vergelijkbare vragen zijn gesteld over sportclubs, de overheid en andere ouders. Verder is gevraagd of ouders vinden dat supermarkten genoeg doen om de verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar te voorkomen. Ouders zijn het minst positief over de inspanning van andere ouders (12%, tabel 4). Dit is vergelijkbaar met 2019 (12%), maar lager dan in 2015 (16%). Daarnaast is bijna de helft van de ouders (48%) tevreden over de inspanning van de school. Daar zien we een dalende trend vergeleken met eerdere jaren (2015: 71%, 2019: 55%). Ook zijn ouders in 2021 minder tevreden over de inspanning van de overheid (41%), vergeleken met 2015 (64%).

Tabel 4. Ouders over de tevredenheid van de inspanning van anderen om alcohol drinken onder jongeren te voorkomen in 2011-2021 (%)

Voldoende inspanning door ..	2011	2015	2019	2021
.. andere ouders	11	16	12	12
.. supermarkt	40	63	54	52
.. school	58	71	55	48
.. sportclub	33	41	35	36
.. overheid	37	64	44	41

Verschilt hoe ouders denken over de opvoeding en alcohol drinken naar ...

... leeftijd van het kind?

Er zijn veel verschillen in de opvoeding over alcohol drinken tussen ouders van 12- t/m 14-jarigen en 15-16-jarigen (tabel 5). Over het algemeen rapporteren meer ouders van 12- t/m 14-jarigen dat zij makkelijk kunnen praten met hun kind over alcohol drinken, hetzelfde denken als hun kind over alcohol drinken en dat hun kind zich in een gesprek begrepen voelt, dan ouders van 15-16-jarigen. Verder zien we dat meer ouders van 12-t/m 14-jarigen vertrouwen in zichzelf hebben dat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind gaat drinken dan ouders van 15-16-jarigen (69% vs. 59%). Daarnaast stellen meer ouders van 12- t/m 14-jarigen strenge regels over alcohol drinken dan ouders van 15-16-jarigen. Zo zegt bijvoorbeeld 86% van de ouders van 12- t/m 14-jarigen dat hun kind zeker niet meerdere glazen alcohol mag drinken vergeleken met 53% van de ouders van 15-16-jarigen. Wel hebben meer ouders van 15-16-jarigen een 'niet drinken tot 18 jaar'-afspraken met hun kind (35%) dan ouders van 12- t/m 14-jarigen (31%).

... schoolniveau van het kind?

In tabel 5 worden resultaten over de opvoeding en mening van ouders over alcoholgebruik gepresenteerd, uitgesplitst naar het schoolniveau van het kind. In deze tabel worden ouders van vmbo-gemengde/theoretische leerweg (vmbo-t), havo en vwo-leerlingen vergeleken met ouders van vmbo-kader/basis beroepsgerichte leerweg (vmbo-b)-leerlingen. Hieruit blijkt dat minder ouders van vmbo-b-leerlingen vinden dat zij hetzelfde denken als hun kind over alcohol drinken vergeleken met ouders van vwo-leerlingen. Ook stellen over het algemeen minder ouders vmbo-b-leerlingen strenge regels met betrekking tot alcohol drinken dan ouders met kinderen van de andere schoolniveaus. Meer ouders van het vwo denken dat ieder weekend één of twee drankjes drinken schadelijk is (79%) dan ouders van het vmbo-b (72%). Ook maken ouders van het vwo zich minder zorgen over dat hun kind (te veel) gaat drinken (4%) dan ouders van het vmbo-b (7%).

... drinkgedrag van de ouder?

Er zijn veel verschillen in de opvoeding over alcoholgebruik tussen ouders die drinken (dagelijks of niet dagelijks) en ouders die niet drinken (tabel 5). Meer ouders die niet drinken denken dat zij invloed hebben op het drinkgedrag van hun kind dan ouders die drinken (dagelijks of niet dagelijks). Ook zijn ouders die niet drinken over het algemeen strenger dan ouders die wel drinken. Zo geeft vier op de vijf ouders (80%) die niet drinken aan dat hun kind zeker niet op een feestje mag drinken, vergeleken met 72% en 73% van de ouders die niet dagelijks of dagelijks drinken.

Tabel 5. Ouders over de opvoeding en alcoholgebruik naar leeftijd en schoolniveau van kind, en alcoholgebruik van ouders (%)

	Leeftijd kind ^a		Schoolniveau kind ^b				Alcoholgebruik ouders ^c		
	12-14 jaar	15-16 jaar	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO	Drinkt niet	Drinkt niet dagelijks	Drinkt dagelijks
<i>Communicatie</i>									
Kan makkelijk praten met kind over alcohol drinken	97	94 *	96	95	95	97	96	96	94
Kind voelt zich begrepen in een gesprek over alcohol drinken	94	88 *	91	93	90	93	93	92	90
Denkt hetzelfde over alcohol drinken als kind	87	75 *	79	85 *	81	85 *	87	82 *	75 *
<i>Effectiviteit</i>									
Maatregelen om niet (te veel) te drinken hebben zin	69	62 *	66	65	64	72 *	73	65 *	58 *
Kind neemt advies om niet te drinken over	72	67 *	69	70	68	75 *	77	69 *	61 *
<i>Regels</i>									
Mijn kind mag zeker <u>niet</u> ..									
.. een glas alcohol drinken	81	49 *	61	70 *	67 *	79 *	74	68 *	70
.. meerdere glazen alcohol drinken	92	73 *	79	86 *	83 *	91 *	87	84	85
.. op een feestje drinken	86	53 *	70	76 *	70	79 *	80	72 *	73 *
.. in het weekend alcohol drinken	89	61 *	73	80 *	77	85 *	83	78 *	80
.. alcoholvrij drinken	48	24 *	34	39	40 *	43 *	45	38 *	36 *
<i>Zorgen en schadelijkheid</i>									
Zorgen over het (toekomstig) alcoholgebruik van kind	4	8 *	7	6	5	4 *	5	5	8
Ieder weekend 1-2 drankjes onder de 18 jaar is schadelijk	79	70 *	72	75	76	79 *	81	74 *	71 *

^a Ouders van 15-16-jarigen worden vergeleken met ouders van 12- t/m 14-jarigen

^b Ouders van leerlingen van de schoolniveaus vmbo-gemengd/theoretisch(vmbo-t), havo en vwo worden vergeleken met ouders van leerlingen van vmbo-kader/basis (vmbo-b)

^c Ouders die drinken (dagelijks of niet dagelijks) worden vergeleken met ouders die niet drinken.

* Significant verschil $p < .05$

'Niet drinken of roken'-afspraken (NIX18)

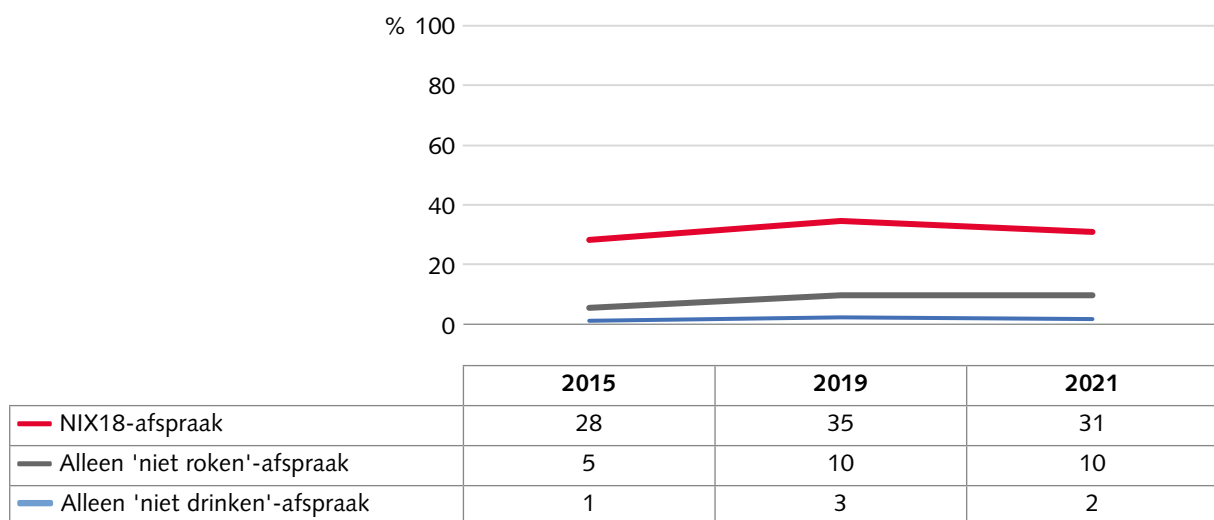
Hoeveel ouders hebben een 'niet drinken of roken'-afspraken met hun kind gemaakt? En verschilt dit met vorige jaren?

Aan ouders is gevraagd of ze weten wat een NIX18-afspraken is: een afspraak om niet te roken én niet te drinken onder de 18 jaar. De meeste ouders (92%) weten wat een NIX18-afspraken is. Drie op de tien ouders (31%) zegt een NIX18-afspraken met hun kind te hebben gemaakt. Dit is lager vergeleken met 2019 (35%) en niet significant verschillend van 2015 (28%, figuur 10).

Daarnaast heeft 2% van de ouders alleen een 'niet drinken tot 18 jaar'-afspraken en heeft 10% van de ouders alleen een 'niet roken tot 18 jaar'-afspraken (figuur 10). Een op de vijf ouders (20%) zegt nog geen 'niet drinken of roken tot 18 jaar'-afspraken te hebben gemaakt, maar dit wel van plan te zijn. Bijna vier op de tien ouders (37%) zegt niet van plan te zijn een dergelijke afspraak te maken.

Als het percentage ouders met een NIX18 afspraak gecombineerd wordt met die van alleen een niet-roken/alleen een niet-dinken afspraak blijkt dat 41% van alle ouders een 'niet roken tot 18 jaar'-afspraken hebben gemaakt met hun kind (niet in figuur). Dit percentage is lager vergeleken met 2019 (45%). Een derde van alle ouders (33%) heeft een 'niet drinken tot 18 jaar'-afspraken met hun kind gemaakt. Dit zijn minder ouders dan in 2019 (38%) maar niet significant verschillend dan 2015 (29%).

Figuur 10. Ouders die een NIX18-afspraken (niet-roken én niet-dinken tot 18 jaar) of alleen een 'niet roken' of 'niet drinken'-afspraken hebben gemaakt met hun kind in 2015-2021 (%)

Waarom hebben ouders geen 'niet drinken of roken'-afspraken met hun kind gemaakt?

Aan ouders die geen afspraak over roken of drinken tot 18 jaar hebben gemaakt, is gevraagd wat hier de reden voor is (meerdere antwoorden mogelijk). De redenen voor het niet hebben van een 'niet drinken'-afspraken zijn: ik praat er liever goed over (44%), ik vind het geen probleem als mijn kind drinkt voor zijn/haar 18^e (19%), mijn kind kan beter leren drinken onder mijn toezicht (23%), het heeft geen zin als ik z'n afspraak maak (13%), mijn kind is nog te jong (16%), mijn kind wil zelf niet drinken (29%) of vrienden drinken al (8%, tabel 6). Daarnaast denkt 3% dat het maken van een 'niet drinken'-afspraken averechts werkt. Voor het niet hebben van een 'niet roken'-afspraken geeft een meerderheid (57%) aan dat hun kind zelf niet wil roken. Twee op de vijf ouders (40%) geeft aan er liever goed over te praten, een op de tien (13%) zegt zeker te weten dat hun kind niet gaat roken of vindt hun kind nog te jong (tabel 6). Verder denkt een op de tien (11%) dat het geen zin heeft om z'n afspraak te maken en 2% denkt dat dit averechts werkt.

Tabel 6. Reden voor ouders waarom zij geen 'niet drinken of roken'-afspraken met hun kind hebben gemaakt (%)

	'Niet drinken'-afspraken	'Niet roken'-afspraken
Ik praat er liever goed over	44	40
Ik vind het geen probleem als mijn kind voor zijn/haar 18e rookt/drinkt	19	1
Mijn kind kan beter leren drinken onder mijn toezicht	23	-
Het heeft geen zin als ik z'n afspraak maak	13	11
Mijn kind is nog te jong	16	13
Mijn kind wil zelf niet roken/drinken	29	57
Vrienden van mijn kind roken/drinken al	8	2
Het maken van een dergelijke afspraak werkt averechts of gaat mijn kind het stiekem doen	3	2
Ik weet zeker dan mijn kind niet gaat roken	-	13
We hebben de afspraak dat mijn kind nóóit gaat roken	-	5

Verschilt of ouders een 'niet drinken of roken'-afspraken met hun kind hebben gemaakt naar ...

... leeftijd van het kind?

Iets meer ouders van 15-16-jarigen (33%) hebben een NIX18-afpraak met hun kind gemaakt dan ouders van 12- t/m 14-jarigen (30%), maar dit verschil is niet significant. Wel hebben meer ouders van 15-16-jarigen (35%) een 'niet drinken tot 18 jaar' afspraak dan ouders van 12- t/m 14-jarigen (31%).

... schoolniveau van het kind?

Er zijn geen significante verschillen in het maken van een NIX18-afpraak tussen ouders van vmbo-b (31%), vmbo-t (33%), havo (29%) en vwo-leerlingen (31%).

... rook- of drinkgedrag van de ouder?

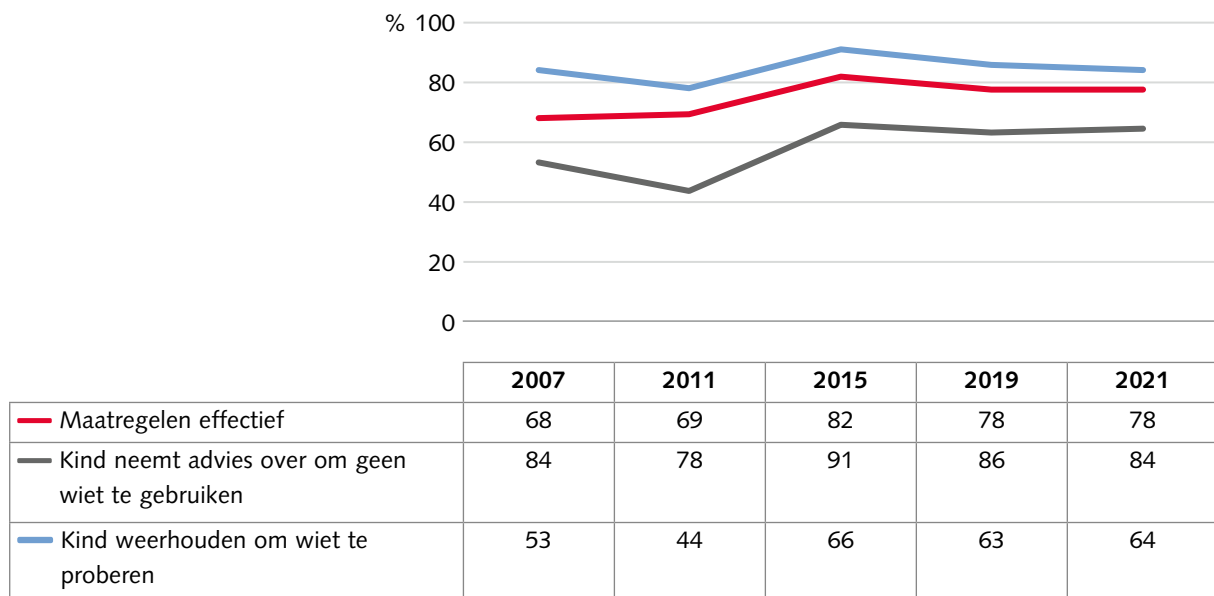
Ouders die niet drinken hebben vaker een NIX18-afpraak met hun kind (38%) dan ouders die dagelijks (27%) of niet dagelijks drinken (29%). Daarnaast hebben meer ouders die niet roken (32%) een NIX18-afpraak met hun kind dan ouders die wel roken (28%), maar dit verschil is niet significant. Dit verschil is wel significant als we alleen kijken naar de ouders die een 'niet roken tot 18 jaar' afspraak met hun kind hebben (rokers: 37% vs. niet-rokers: 42%).

Hoe denken ouders over de opvoeding en cannabisgebruik? En verschilt dit met vorige jaren?

Verwachte effectiviteit van maatregelen

Ruim driekwart van de ouders (78%) denkt in 2021 dat zij effectieve maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind wiet of hasj gaat gebruiken (figuur 11). Dit is vergelijkbaar met 2019 (78%) maar lager dan in 2015 (82%). Een hoger percentage denkt dat hun kind hun eventuele advies om geen wiet of hasj te gebruiken zou overnemen (84%). Dit percentage lag hoger in 2015 (91%), en is vergelijkbaar met 2019 (86%). Bijna twee derde van de ouders (64%) denkt dat zij hun kind kunnen weerhouden om een keer wiet of hasj te proberen. Dit is gestegen vergeleken met 2007 (53%) en 2011 (44%), maar na 2015 (66%) niet meer significant veranderd.

Figuur 11. Ouders over de verwachte effectiviteit van maatregelen over cannabisgebruik in 2007- 2021 (%)

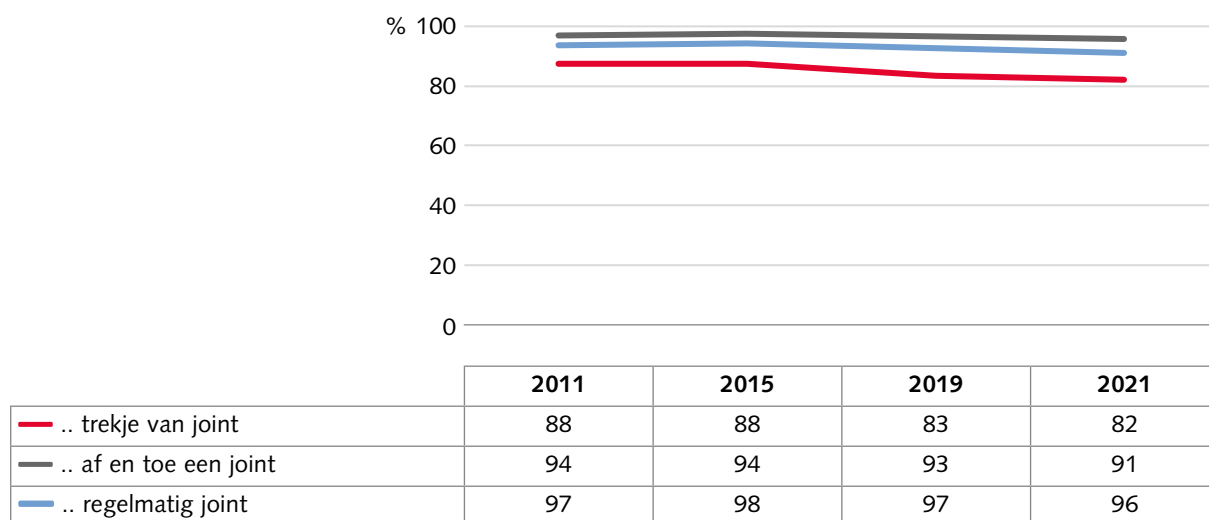
Strengere regels over niet blowen

De meeste ouders zeggen dat hun kind niet mag blowen. Zo geeft 82% aan dat hun kind zeker geen trekje van een joint mag nemen, zegt 91% dat hun kind zeker niet af en toe een joint mag roken en zegt 96% van de ouders dat hun kind zeker niet regelmatig een joint mag roken (figuur 12).

Het percentage ouders dat vindt dat hun kind zeker geen trekje van een joint mag nemen is in 2019 (83%) gedaald vergeleken met 2011 en 2015 (beide 88%) en is na 2019 gelijk gebleven. Het percentage ouders dat vindt dat hun kind zeker niet af en toe een joint mag roken is in 2021

gedaald (91%) vergeleken met 2015 (94%) en 2019 (93%). Wat betreft het regelmatig mogen roken van een joint zijn tussen 2011 en 2021 nauwelijks veranderingen zichtbaar.

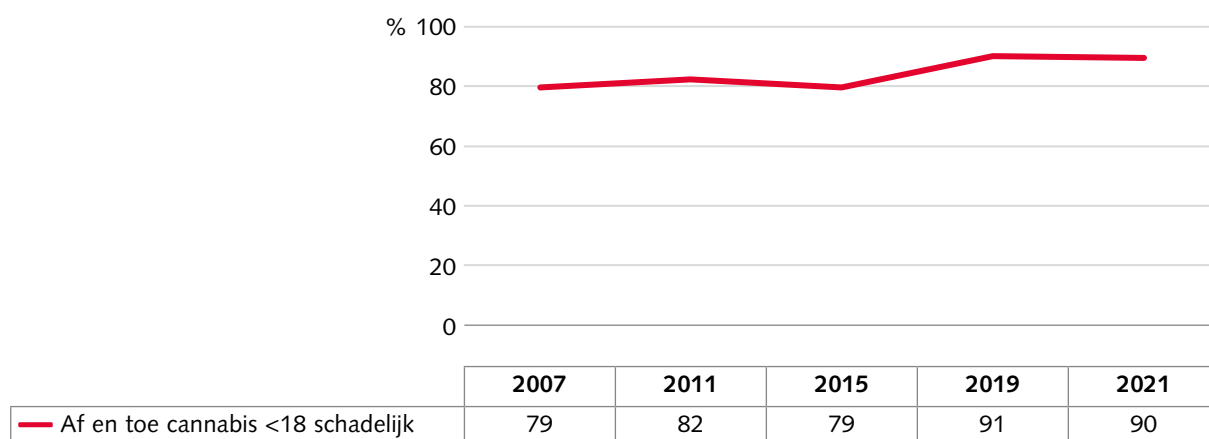
Figuur 12. Ouders die vinden dat hun kind zeker niet regelmatig een joint mag roken, ook geen trekje of af en toe in 2011-2021 (%)

Veronderstelde schadelijkheid cannabisgebruik

Negen op de tien ouders (90%) denkt dat af en toe wiet of hasj gebruiken door jongeren onder de 18 jaar schadelijk is (figuur 13). Dit percentage is hoger vergeleken met 2007 (79%), 2011 (82%) en 2015 (79%), maar sinds 2019 niet veranderd (91%).

Figuur 13. Ouders over de veronderstelde schadelijkheid van cannabisgebruik in 2007-2021 (%)

Verschilt hoe ouders denken over de opvoeding en cannabisgebruik naar ...

... leeftijd van het kind?

Ouders van 12- t/m 14-jarigen verschillen in het algemeen in hun opvoeding en mening over cannabisgebruik met ouders van 15-16-jarigen (tabel 7). Meer ouders van 12- t/m 14-jarigen (67%) denken bijvoorbeeld dat ze hun kind ervan kunnen weerhouden om cannabis te gebruiken vergeleken met ouders van 15-16-jarigen (61%). Ook stellen ouders van 12- t/m 14-jarigen strengere regels als het gaat om geen trekje van een joint nemen of af en toe een joint roken dan ouders van 15-16-jarigen (85% en 92% vs. 78% en 89%).

... schoolniveau van het kind?

Ouders van vmbo-b-leerlingen (72%) denken vaker dat zij hun kind kunnen weerhouden om een keer wiet of hasj te gebruiken dan ouders van havo (60%) of vwo-leerlingen (62%, tabel 7). Er zijn geen verschillen tussen ouders van leerlingen van verschillende schoolniveaus als het gaat om het stellen van regels en cannabisgebruik. Tenslotte denken minder ouders van vmbo-t (88%) en vwo-leerlingen (89%) dat af en toe cannabis gebruiken onder de 18 jaar schadelijk is dan ouders van vmbo-b-leerlingen (93%).

Tabel 7. Ouders over de opvoeding en cannabisgebruik naar leeftijd en schoolniveau van kind (%)

	Leeftijd kind ^a		Schoolniveau kind ^b			
	12-14 jaar	15-16 jaar	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO
<i>Effectiviteit</i>						
Maatregelen om geen wiet/hasj te gebruiken hebben zin	80	74 *	81	77	75 *	79
Kind neemt advies om geen wiet/hasj te gebruiken over	86	81 *	85	85	81 *	86
Kan kind weerhouden om wiet/hasj te proberen	67	61 *	72	66 *	60 *	62 *
<i>Regels</i>						
Mijn kind mag zeker niet ..						
.. een trekje van een joint nemen	85	78 *	83	83	82	80
.. af en toe een joint nemen	92	89 *	91	91	90	90
.. regelmatig een joint roken	96	95	95	96	95	96
<i>Schadelijkheid</i>						
Af en toe cannabis gebruiken onder de 18 jaar is schadelijk	90	89	93	88 *	91	89 *

^a Ouders van 15-16-jarigen worden vergeleken met ouders van 12- t/m 14-jarigen

^b Ouders van leerlingen van de schoolniveaus vmbo-gemengd/theoretisch(vmbo-t), havo en vwo worden vergeleken met ouders van leerlingen van vmbo-kader/basis (vmbo-b)

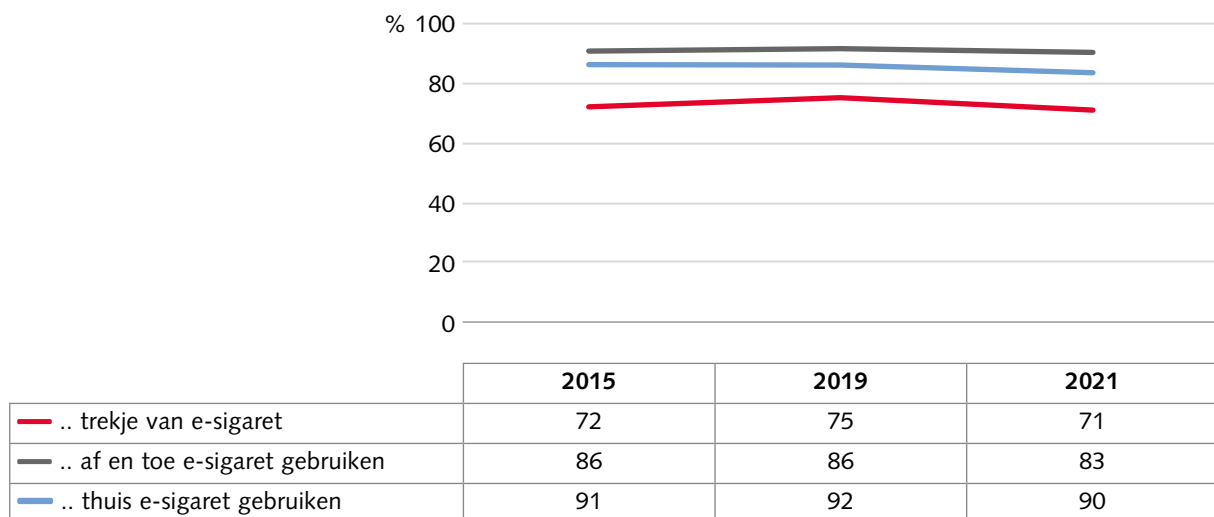
* Significant verschil $p < .05$

Hoe denken ouders over de opvoeding en e-sigaret gebruik van hun kind? En verschilt dit met vorige jaren?

Strengere regels over niet gebruiken van de e-sigaret

Ruim zeven op de tien ouders (71%) vindt in 2021 dat hun kind zeker geen trekje mag nemen van een elektronische sigaret (e-sigaret, figuur 14). Dit percentage is vergelijkbaar met 2015 (72%), maar lager dan in 2019 (75%). Meer dan acht op de tien ouders (83%) vindt dat hun kind dit zeker niet af en toe mag doen en dit is een lager percentage dan in 2015 en 2019 (beide 86%). Negen op de tien ouders (90%) vindt dat hun kind ook zeker niet thuis een e-sigaret mag gebruiken. Dit is lager dan in 2019 (92%).

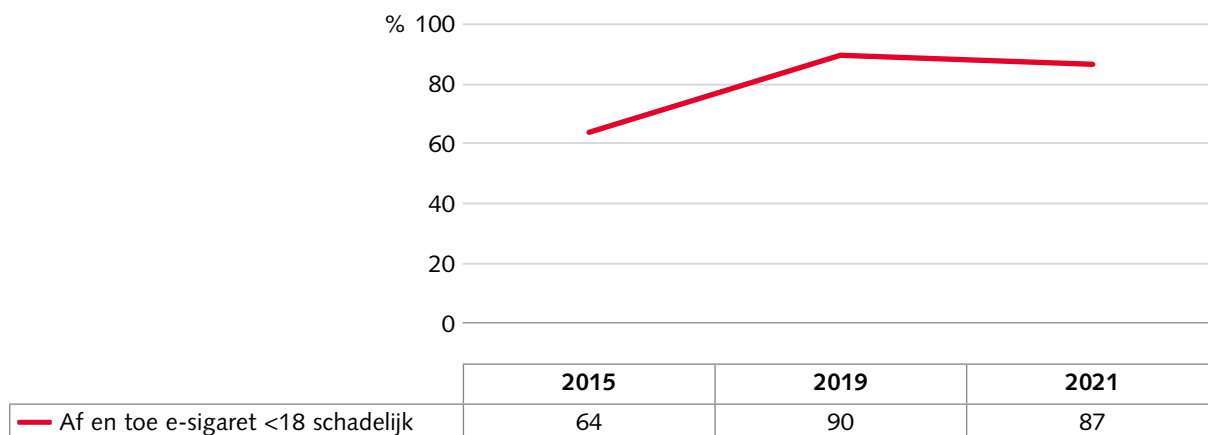
Figuur 14. Ouders die vinden dat hun kind zeker geen trekje van een e-sigaret mag nemen, ook niet af en toe of thuis in 2015-2021 (%)

Veronderstelde schadelijkheid e-sigaret

Van de ouders denkt 87% dat af en toe een e-sigaret gebruiken schadelijk is voor jongeren onder de 18 jaar. Dit is hoger dan in 2015 (64%) maar lager dan in 2019 (90%, figuur 15).

Figuur 15. Ouders over de veronderstelde schadelijkheid van de e-sigaret in 2015-2021 (%)

Verschilt hoe ouders denken over de opvoeding en e-sigaret gebruik naar ...

... leeftijd van het kind?

Meer ouders van 12- t/m 14-jarigen zeggen dat hun kind zeker geen trekje mag nemen of af en toe een e-sigaret mag gebruiken dan ouders van 15-16-jarigen (tabel 8). Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen deze twee groepen in de veronderstelde schadelijkheid van het gebruiken van de e-sigaret.

... schoolniveau van het kind?

Meer ouders van vwo-leerlingen (92%) of havo-leerlingen (91%) zeggen dat hun kind zeker niet thuis een e-sigaret mag gebruiken dan ouders van vmbo-b-leerlingen (87%, tabel 8). Ouders van vwo-leerlingen zeggen vaker dat hun kind niet af en toe een e-sigaret mag gebruiken dan ouders van leerlingen van andere schoolniveaus.

... rookgedrag (tabak) van de ouder?

Niet rokende ouders zijn strenger dan rokende ouders als het gaat om het gebruik van de e-sigaret. (tabel 8). Ook zijn er meer niet rokende ouders die denken dat af en toe een e-sigaret gebruiken schadelijk is voor jongeren onder de 18 jaar (87%) dan wel rokende ouders (84%).

Tabel 8. Ouders over de opvoeding en e-sigaret gebruik naar leeftijd en schoolniveau van kind, en rookgedrag (tabak) van ouders (%)

Regels	Leeftijd kind ^a		Schoolniveau kind ^b				Rookgedrag (tabak) ouders ^c	
	12-14 jaar	15-16 jaar	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO	Rookt niet	Rookt wel
	Mijn kind mag zeker niet ..							
.. een trekje van een e-sigaret nemen	73	67 *	73	70	71	70	72	66 *
.. af en toe een e-sigaret gebruiken	85	80 *	81	82	84	86 *	85	76 *
.. thuis een e-sigaret gebruiken	91	89	87	89	91 *	92 *	93	80 *
<i>Schadelijkheid</i>								
Af en toe e-sigaret gebruiken onder de 18 jaar is schadelijk	87	86	86	87	86	88	87	84 *

^a Ouders van 15-16-jarigen worden vergeleken met ouders van 12- t/m 14-jarigen

^b Ouders van leerlingen van de schoolniveaus vmbo-gemengd/theoretisch(vmbo-t), havo en vwo worden vergeleken met ouders van leerlingen van vmbo-kader/basis (vmbo-b)

^c Ouders die niet roken worden vergeleken met ouders die wel roken

* Significant verschil $p < .05$

Veronderstelde schadelijkheid van ecstasy en lachgas

Bijna alle ouders (97%) denken dat het af en toe gebruik van ecstasy door jongeren onder de 18 jaar schadelijk is. Dit is niet veranderd sinds 2015 en 2019. Ook denken bijna alle ouders dat het af en toe gebruik van lachgas schadelijk is (97%). Dit is hoger dan in 2019 (94%). Er zijn geen verschillen te zien voor ouders van leerlingen met verschillende leeftijden of schoolniveaus.

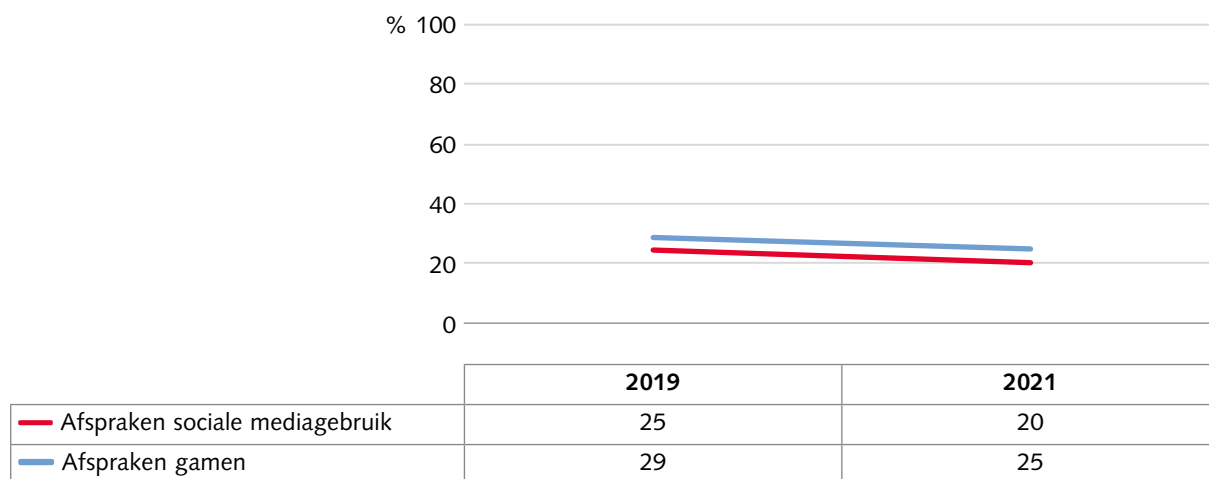
Hoe denken ouders over de opvoeding en het sociale mediagebruik en gamegedrag bij hun kind?

Regels en afspraken

Aan de ouders die hebben aangegeven dat hun kind wel eens actief is op sociale media¹ of games² speelt, is gevraagd of zij hier afspraken over hebben gemaakt. Een vijfde van de ouders (20%) geeft aan regels en afspraken te hebben gemaakt met hun kind over het sociale media gebruik via telefoon, tablet of laptop en zich ook aan deze afspraken te houden. Dit percentage is lager dan in 2019 (25%, figuur 16). Meer dan de helft van de ouders (55%) geeft aan hierover afspraken te hebben, maar daar soepel mee om te gaan. Een kwart van de ouders (25%) heeft geen regels en afspraken over het gebruik van sociale media.

Een kwart van de ouders (25%) heeft regels en afspraken met hun kind gemaakt over het spelen van games (bijvoorbeeld, hoe lang het kind mag gamen per dag of welke spellen het kind mag spelen). Dit percentage is lager dan in 2019 (29%). Iets minder dan de helft van de ouders (47%) heeft hierover afspraken gemaakt, maar gaat daar soepel mee om. Meer dan een kwart (28%) heeft geen regels en afspraken gemaakt over het spelen van games.

Figuur 16. Ouders die regels en afspraken hebben met hun kind over sociale media en gamen in 2019 en 2021 (%)

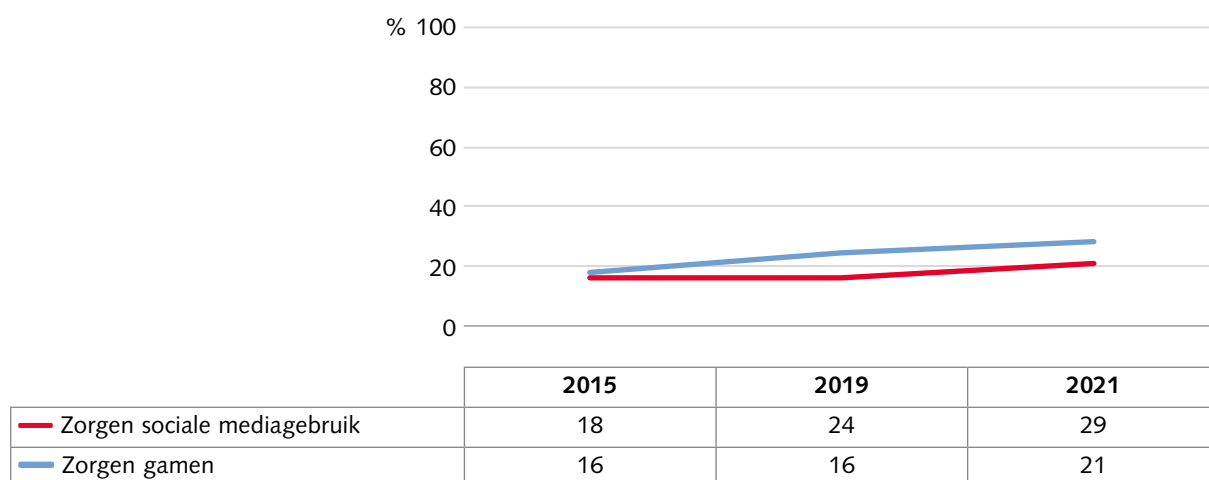
1 Met sociale media bedoelen we bijvoorbeeld: Whatsapp, TikTok, Snapchat, Facebook, Instagram, YouTube en Pinterest.

2 Met games bedoelen we alle spellen die gespeeld worden op een telefoon, tablet / iPad, laptop, pc of spelcomputer (zoals Playstation, Wii, Xbox).

Zorgen over gedrag van kind

Aan de ouders is gevraagd of zij zich wel eens zorgen maken dat hun kind (te) veel bezig is met sociale media of gamen. Bijna een op de drie ouders (29%) geeft aan zich (heel) vaak zorgen te maken om het sociale mediagebruik van zijn of haar kind. Dit percentage is gestegen van 18% in 2015, naar 24% in 2019 en 29% in 2021 (figuur 17). Ook zijn er meer ouders in 2021 (21%) die zich (heel) vaak zorgen maken dat hun kind (te) veel bezig is met gamen dan in 2015 en 2019 (beide 16%).

Figuur 17. Ouders over zorgen over dat hun kind (te) veel bezig is met sociale media of gamen in 2015-2021 (%)

Verschilt hoe ouders denken over de opvoeding en sociale mediagebruik of gamen naar ...

... leeftijd van het kind?

Meer ouders van 12- t/m 14-jarigen hebben regels en afspraken over het gebruik van sociale media en over gamen dan ouders van 15-16-jarigen (tabel 9). Minder ouders van 12- t/m 14-jarigen maken zich (heel) vaak zorgen over (te) veel sociale mediagebruik of gamen van hun kind dan ouders van 15- en 16-jarigen.

... schoolniveau van het kind?

We zien geen significante verschillen tussen ouders van vmbo-b leerlingen en leerlingen van de andere schoolniveaus.

Tabel 9. Ouders over de opvoeding en sociale mediagebruik en gamen naar leeftijd en schoolniveau van kind (%)

	Leeftijd kind ^a		Schoolniveau kind ^b			
	12-14 jaar	15-16 jaar	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO
<i>Afspraken over ..</i>						
.. sociale mediagebruik	24	14 *	19	20	22	18
.. gamen	28	19 *	23	24	27	25
<i>Zorgen over (te) veel ..</i>						
.. sociale mediagebruik	31	24 *	26	31	31	25
.. gamen	24	17 *	21	22	21	21

^a Ouders van 15-16-jarigen worden vergeleken met ouders van 12- t/m 14-jarigen

^b Ouders van leerlingen van de schoolniveaus vmbo-gemengd/theoretisch(vmbo-t), havo en vwo worden vergeleken met ouders van leerlingen van vmbo-kader/basis (vmbo-b)

* Significant verschil $p < .05$

Zorgen van ouders over welzijn van kind

Aan ouders is gevraagd of zij zich wel eens zorgen maken het welzijn van hun kind. Ongeveer één op de tien ouders geeft aan zich (heel) vaak zorgen te maken dat zijn of haar kind niet gelukkig is (12%), psychische problemen heeft of krijgt (10%) of gepest wordt of er niet bij hoort (10%, tabel 10). Bijna een op de vijf ouders (18%) geeft aan zich (heel) vaak zorgen te maken over dat hun kind te veel stress heeft door schoolwerk. Tot slot geeft meer dan een op de drie ouders (35%) aan zich (heel) vaak zorgen te maken dat de coronacrisis negatieve gevolgen heeft voor zijn of haar kind.

In 2011 en 2015 maakte ongeveer 5% van de ouders zich (heel) vaak zorgen dat hun kind niet gelukkig is. Dit percentage is gestegen naar 7% in 2019 en 12% in 2021.

Tabel 10. Ouders die zich (heel) vaak zorgen maken dat zijn of haar kind .. in 2021 (%)

	%
.. niet gelukkig is.	12
.. psychische problemen heeft of krijgt	10
.. gepest wordt of er niet bij hoort	9
.. te veel stress heeft door schoolwerk	18
.. de coronacrisis negatieve gevolgen heeft voor hun kind	35

Referenties

Bakker, J.T.A., Dennissen, M., Dennissen, E., & Oolbekkink Marchand, H. W. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid: Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Radboud Universiteit.

Boer, M. Van Dorselaer, S., De Looze, M. E., De Roos, S. A., Brons, H., Van den Eijnden, R. J. J. M., Monshouwer K., Huijnk, W., Ter Bogt, T. F. M., Vollebergh, W. A. M., & Stevens, G. W. J. M. (2022). *HBSC 2021. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Emory, K., Saquib, N., Gilpin, E. A., & Pierce, J. P. (2010). The association between home smoking restrictions and youth smoking behaviour: a review. *Tobacco Control*, 19 (6), 495-506. <http://dx.doi.org/10.1136/tc.2010.035998>.

Hiemstra, M., de Leeuw, R. N., Engels, R. C., & Otten, R. (2017). What parents can do to keep their children from smoking: A systematic review on smoking-specific parenting strategies and smoking onset. *Addictive behaviors*, 70, 107-128. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2017.02.003>.

Koning, I. M., Engels, R. C. M. E., Verdurmen, J. E. E. & Vollebergh, W. A. M. (2010). Alcohol-specific socialization practices and alcohol use in Dutch early adolescents. *Journal of adolescence*, 33 (1), 93–100. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.05.003>.

Mares, S. H., Lichtwarck-Aschoff, A., Burk, W. J., van der Vorst, H., & Engels, R. C. (2012). Parental alcohol-specific rules and alcohol use from early adolescence to young adulthood. *Journal of child psychology and psychiatry*, 53(7), 798-805. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2012.02533.x>.

Möhle, M., van der Pol, P., van Goor, M. & Goossens, F. (2018). *Factsheet Cannabispreventie. Denkrichtingen om (problematisch) cannabisgebruik te voorkomen*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Monshouwer, K., van Dorselaer, S. & Rombouts, M. (2020). *Peilstationsonderzoek Ouders 2019. Ouders over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en de e-sigaret door jongeren*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Rombouts, M., Tuithof, M., Monshouwer, K. & T. Scheffers-van Schayck. (2021). *Opvoedstrategieën en opvattingen van ouders over roken en alcoholgebruik van hun kinderen: welke rol speelt de leeftijd van de jongere?* Utrecht: Trimbos-instituut.

Rossow, I., Keating, P., Felix, L., & McCambridge, J. (2016). Does parental drinking influence children's drinking? A systematic review of prospective cohort studies. *Addiction*, 111, 204–17. <https://doi.org/10.1111/add.13097>.

Sheridan, S. M. (z.d.). Establishing healthy parent-teacher relationships for early learning success. Geraadpleegd op 2 november 2022 van <https://earlylearningnetwork.unl.edu/2018/08/29/parent-teacher-relationships/>.

Smith, T. E., Sheridan, S. M., Kim, E. M., Park, S., & Beretvas, S. N. (2020). The effects of family-school partnership interventions on academic and social-emotional functioning: A meta-analysis exploring what works for whom. *Educational Psychology Review*, 32(2), 511-544. <https://doi.org/10.1007/s10648-019-09509-w>.

Troelstra, S., Croes, E., Bommel , E. & Willemsen, M. (2020). *Factsheet elektronische sigaretten*. Utrecht: Trimbos-instituut.

Van der Vorst, H., Engels, R. C., & Burk, W. J. (2010). Do parents and best friends influence the normative increase in adolescents' alcohol use at home and outside the home?. *Journal of studies on alcohol and drugs*, 71(1), 105-114.

Villagrana, M., & Lee, S. (2018). Parental Influence on Adolescent Cigarette, Alcohol and Marijuana Use: A Focus on Race/Ethnicity and Age. *Child Adolescent Social Work Journal*, 35(2), 107–118. <https://doi.org/10.1007/s10560-017-0518-0>.

